

A MAGYAR NEONACIONALIZMUS

ÍRTA: GRÓF KLEBELSBERG KUNO*

Az egyes ember is, a nemzet is, ha nagy krízisen esik át, nemcsak kárát látja a krízisnek, hanem hasznát is. Lelke, mely új világba, transzponálódik, eközben megújodik. Miránk, magyarokra nézve, a világháború elvesztésének szerencsétlenségét még megduplázta az, hogy *úgy a forradalom, mint az ellenforradalom lelkileg teljesen meddőnek bizonyult*: nem hozott egyetlen új eszmét, egyetlen eredeti gondolatot sem, amely a nemzeti élet felfrissüléséhez vezethetett volna. Károlyi Mihálynak és Kun Bélának forradalmát a nemzet egyenesen dezavualta, mert amikor 1919–1920-ra forduló télen a legáltalánosabb titkos választói jog alapján a közönség először szavazáshoz jutott, *majdnem egyhangúlag fordult az 1916/1919. év politikai, mozgalmi ellen*. Hogy a Károlyi- és a Kun Béla-féle mozgalom csak silány zendülés volt és nem forradalom, annak legfőbb bizonyossága éppen az, hogy *maga a nemzet dezavualta*. Dezavualt forradalom, valóban, meglehetősen egyedülálló jelenség is a történelemben. De *az ellenforradalom sem volt szerencsésebb*. Nemrég eszméletörténeti szempontból átlapoztam az első nemzetgyűlésnek naplóit, kutatva új eszmék vagy legalább új ötletek vagy frazeológiai után. Találunk beszédek, amelyeknek jóformán minden mondatát dörgő taps szakította meg, és mégis ha ma meg-

nézzük, ki volt a szónok, egyikre-másikra már nem is emlékszünk és *azt sem tudjuk, hogy a világon volt*. De még ismertebb nevű emberek szónoklataiban sem találunk egyebet, mint a weimari német alkotmányozó nemzetgyűlésen vagy az osztrák parlamentben elhangzottak visszhangját. Napirinden volt egymás sívár okolása és a kiegyezés korának szigorú elítélése, anélkül, hogy egyenértékű pozitívumokat tudtak volna vele szembehelyezni. A Bethlen-kabinetnek jutott azután feladat, hogy *úgy a forradalmat, mint az ellenforradalmat likvidálja és a normális életet helyreállítsa*. E részben jellemző, hogy *sem a forradalomból, sem az ellenforradalomból nem maradt meg egyetlen alkotás sem, egyetlenegy intézmény, amely a nemzet állandó birtokállományának ki-egészítő része lenne*.

Ez azonban nagy baj, mert abban az időben a nemzet lelke a katasztrófák gyehegnatüezében cseppfolyóssá vált s könnyen volt átalakítható. Ahhoz, hogy új harangot öntsünk, meg kell a régi ércet olvasztani, csak így kaphat új formát. Ha akár a forradalom, akár az ellenforradalom élén zseniális államférfi állt volna, *a magyar közszellemet valóban újjáönthette volna*, olyan cseppfolyós volt ebben az országban minden. Most már, hogy a katasztrófák tüze kialudt, hogy a politikai

* A magyar neonacionalizmus. Írta: gróf Klebelsberg Kuno. Pesti Napló, 1928. január 1.

atmoszféra lehült, minden merevebbé, nehezebben alakíthatóvá vált. 1910 végén, 1920 elején minden olyan puha volt, mint a viasz, amelyben könnyű volt mintázni. Ma már minden kemény, mint a márvány, melyet csak acélvésővel és nehéz kalapáccsal lehet faragni.

Ha azt kutatjuk, melyik az államfő leghasznosabb tulajdonsága, akkor a vezető miniszterek jó megválasztásának képességénél fontosabbat nem találhatunk. Franciaország nagyságát a XVII. században annak köszönhetjük, hogy XIII. Lajos Richelieu-t, özvegye, Anne d'Autrihe Mazarint, XIV. Lajos Colbert-t bízta meg az ügyek vezetésével. A XIX. században Viktória királynő a nagy angol államférfiak egész sorának, I. Vilmos császár pedig Bismarcknak, Roonnak, Moltkének meghívásával tette naggyá a maga birodalmát. Aki a mi történelmünket elfogulatlanul szemléli, nem tagadhatja, hogy *I. Ferenc József egyik legnagyobb királyunk volt, de a vezető államférfiak és hadvezérek megválasztásában nem volt mindig a legszerencsésebb*. Innen eredt az, hogy ragyogó fejedelmi tulajdonságai ellenére is hosszú uralkodása alatt *nagy belső és külső katasztrófák rázkódtatták meg monarchiáját*. Magyarország kormányzójának örök érdeme marad, hogy gróf Bethlen István meghívásával igazi politikai vezetőt adott a nemzetnek; aki nyugodtan kívárva mindennek a maga idejét, *rendre megoldotta azokat az előzetes kérdéseket, amelyek rendezése nélkül konszolidációról beszélni sem lehet*.

Gróf Bethlen István politikai elgondolása alapján eljutottunk odáig, hogy a legyőzött és megcsonkított kis Magyarország sok tekintetben konszolidáltabb képet nyújt, mint több úgynevezett győztes állam. Bethlen István szilárd platformot teremtett, amelyen most a nemzet nyugodtan dolgozhat tovább. Szinte észrevétlenül egészen új ország épült fel a régi romokból, a régi alapokon, de új erővel. Valami *új közszellem van kialakulóban*, amely egyelőre inkább az öntudat alatt húzódik meg, de már munkában van. Ez az új közszellem nagyon keveset tartott meg az ellenforradalomból, semmit a forradalomból, semmit a forradalom szenvedő világából, de kikristályosodva azonban még mindig nincs. *A magyar publicisztikának és zszurnalisztikának lenne egyik legnemesebb feladata, hogy ezt az öntudat alatt lappangó új közszellemet a nemzet lelkéből az öntudat világosságára pattantsa, vezesse és irányítsa*.

Én az iskola révén különösen két vezéreszmét igyekszem az új nemzedékbe belevinni: *az erkölcsi alapokon nyugvó nacionalizmust és a gazdasági termékenység gondolatát*. Azt a nemzeti érzést és elgondolást, amelyet a magyar iskola révén ápolni igyekszem, *neonacionalizmusnak* kell hogy nevezsem. Neonacionalizmusnak annak ellenére, hogy mi, magyarok az Európában élő nemzetek között a legrégebbi nacionalisták vagyunk. Az ókor klasszikus népei, a görögök és a rómaiak,

ismerték a mondhatnám a mai értelemben vett nacionalizmust. A népvándorlás azután mindent összekavart, de a középkor eszmei és érzelmi zűrzavarában *nálunk születik először újra a tiszta nemzeti gondolat*. Ennyiben a nacionalizmus nem új, hanem nagyon is régi, viszont tartalma egészen új. Mert mi volt az elmúlt négy évszázadban a magyar nacionalizmus tartalma? Elsősorban küzdelem az osztrák centralizáló és germanizáló törekvésekkel szemben! Ez tárgytalanná vált, miután elszakadtunk Ausztriától. Másodszorban harc volt a magyar nacionalizmus a magyar állameszmének belepántolásáért azoknak a népeknek lelkébe, amelyek hazánk területén éppen azon idő alatt szaporodtak el, midőn a török és a német egyaránt pusztította a magyart. Ez a törekvés is tárgytalanná vált annak következtében, hogy a trianoni béke elszakította tőlünk nemzetiségeinket. A magyar nacionalizmus ekként elvesztette legfőbb tartalmát és így *a régi érzés elé új célokot kell állítani*. Integritási kérdésekről aktív miniszter magasabb tekintetéből az ország kára nélkül alig beszélhet. Így magyar neonacionalizmus csak két más céljáról szólhatok: művelt és jómódú nemzet akarunk lenni, szóval, fajsúlyosabb, mint a bennünket környező népek.

(...)

Olaszországban a nacionalizmus mellézköngése is mindig az a motívum: gazdagok akarnak lenni. A középkor végének gazdag olasz államai, Velence, Genova, Firenze gazdagságának megújítása a cél. Ezzel szemben jellemző a magyar közgondolkodásra nézve, hogy még ma is legalábbis mint fenegyerekeket emlegetik azokat a kártyásokat, akik a múlt század középső évtizedeiben egyetlen éjjelen egész vagyonukat elvesztették. *A pazarlásnak és a kockáztatásnak valóságos romantikája él minálunk*, és ezzel szemben gazdaságtörténelmünk nem is említi azokat, akiknek az anyagi javak termelésében sikereik voltak. Pedig, nem is szólva a nagy szerzőkről, nagyszerű dolog folyik, szinte a szemünk előtt: az Alföld tanyavilágának kialakulása, ami semmi más, mint az alföldi községek belterületén szaporodó népességnek földvásárlása vagy -bérlése a török időkben elnéptelenedett külterületeken. Nemcsak népesedési és telepedési mozgalom ez, hanem *vagyonszerzés* is, a legtermékenyebb munka, amit magyar ember végezhet. És most a népiskolákkal utána megyünk új szállásaira a tanyai népnek és visszatér utána a vallási és nemzeti gondolatot és a magyar neonacionalizmus új eszméit.

Nem akarunk mindig félárnyékban ülni, nem akarunk mindig nyomorogni és nélkülözni, pusztulni és tengődni, hanem az erkölcs és a tudás hatalmával meg akarjuk hatványozni a magyar munka termékenységét és ennek a termékeny munkának révén módosabbak, e révén függetlenebbek és mindenekfelett öntudatosabbak magyarok akarunk lenni. Ez a magyar neonacionalizmus egyedüli egészséges útja.